

Μελανόμορφη λουτροφόρος
Αττική, τέλη 6^{ου} – αρχές 5^{ου} αιώνα π.Χ.

Το νερό συνόδευε τον αρχαίο άνθρωπο σε όλες τις σημαντικές στιγμές της ύπαρξής του, εξαγνίζοντας το σώμα αλλά και την ψυχή. Νεαρές κοπέλες και συγγενείς μετέφεραν νερό σε ένα ψηλό και ραδινό αγγείο, τη λουτροφόρο, για το τελετουργικό λουτρό του γαμπρού και της νύφης προετοιμάζοντας με αυτόν τον τρόπο τη μετάβασή τους στην οικογενειακή ζωή και την απόκτηση απογόνων.

Για τους πρόωρα χαμένους άνδρες και τις κοπέλες η λουτροφόρος, ως επιτύμβιο σήμα, ήταν υπενθύμιση ενός γάμου που δεν τελέστηκε ποτέ, όπως στο παράδειγμα του Μουσείου Μπενάκη. Στο σώμα του αγγείου, ο νεκρός άνδρας, ξαπλωμένος σε κλίνη, δέχεται τις τελευταίες φροντίδες των γυναικών που με τα χέρια υψωμένα στο κεφάλι ελευθερώνουν τη λύπη με το θρηνητικό τραγούδι τους.

Attic black-figure loutrophoros
Late 6th-early 5th c. BC.

Water as an element is held to be an essential part in the life of ancient man, purifying both body and soul. Young women and other relatives brought water in a tall and delicate vase called a *loutrophoros* which was used for the nuptial bath of the bride and groom. This ritual prepared the couple for the transition to family life and any future offspring. The loutrophoros, like the one in the Benaki Museum's collection, is often placed on a tomb, symbolizing the marriage that never took place for any young men or women who died prematurely. The body of the vase depicts a deceased man, lying on a bed, being taken care of for the last time by women mourning with their hands raised.

Πήλινη ευλογία, αγγείο για τη φύλαξη αγιάσματος. Εικονίζει τον άγιο Μηνά δεόμενο, ανάμεσα σε καμήλες. Αίγυπτος, 5^{ος}-6^{ος} αιώνας.

Ακολουθώντας το παράδειγμα της Αγ. Ελένης, ήδη από τον 4^ο αιώνα οι χριστιανοί επισκέπτονταν τις τοποθεσίες που συνδέονταν με τα σημαντικά ορόσημα ή τα ιερά πρόσωπα της θρησκείας τους. Τα ταξίδια αυτά ήταν μακρινά κι επικίνδυνα, ενώ μπορούσαν

να διαρκέσουν χρόνια. Αν και οι θαλασσινοί

δρόμοι ήταν γρηγορότεροι και τα καράβια πιο άνετα, οι προσκυνητές, άνδρες και γυναίκες όλων των ηλικιών και των κοινωνικών τάξεων, επέλεγαν συνήθως να κάνουν λιγότερο δαπανηρή τη διαδρομή με ένα γαϊδουράκι ή τα ίδια τους τα πόδια.

Στην Αίγυπτο, κοντά στην Αλεξάνδρεια, υπήρχε το φημισμένο προσκύνημα του πρωτοχριστιανού Αγίου Μηνά. Οι ευλαβικοί προσκυνητές του Abu Mena έπαιρναν μαζί τους στην επιστροφή τα μικρά αγγεία που παράγονταν εκεί μαζικά, φυλαχτά γεμάτα ευλογημένο νερό από τις κινστέρνες του ιερού τόπου. Οι ευλογίες αυτές κάποτε δέχονταν και μύρο.

Ceramic pilgrim flask, used to contain holy water. It depicts St Menas in supplication, amongst camels. Egypt, 5th-6th c.

Following St. Helena's example, Christians visited sites connected with important religious events and holy persons as early as the 4th century B.C. These voyages covered long distances fraught with danger which could sometimes take many years. Although transportation by sea was quicker and the ships offered better conditions, pilgrims, both men and women of all ages and social classes, usually chose to make a less expensive journey traveling with a donkey or simply on foot.

In Egypt, close to Alexandria, was the famous early-christian shrine of St. Menas. Pilgrims who visited Abu Mena returned home carrying these small flasks, mass-produced locally, as keep-sakes full of holy water from the cisterns of the *locus sanctus*. Pilgrim flasks of this type sometimes contained myrrh.

**Κανατάκι σε σχήμα αλόγου
Τσανάκ-Καλέ, 19^{ος} αιώνας**

Από το 1670 μέχρι το 1922, το Τσανάκ-Καλέ αναδεικνύεται σε ένα από τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής κεραμικών στη Μικρά Ασία. Έλληνες και Αρμένιοι αγγειοπλάστες εγκαθίστανται στο οχυρωμένο «Αγγειόκαστρο» και μεταφέρουν την εμπειρία χρόνων στη νέα τους πατρίδα. Αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρει ο τόπος, όπως την πλούσια σε άργιλο γη και τη στρατηγική θέση του λιμανιού του στην είσοδο του Ελλησπόντου, δημιουργούν κεραμικά με χαρακτηριστικό σχήμα και διακόσμηση. Τα έργα αυτά ταξιδεύουν στη Μικρασία και το Αιγαίο και φτάνουν μέχρι τη Ρωσία, τη Ρουμανία και τη Γαλλία.

Ειδικά οι Έλληνες ναυτικοί εξελίσσονται σε σημαντικούς αγοραστές των κεραμικών, αφού το λιμάνι των Δαρδανελλίων χρησιμοποιείται ως σκάλα ανεφοδιασμού από τα πολυάριθμα ελληνικά καράβια που διασχίζουν τα Στενά.

Horse-shaped vase Çanakkale, 19th century

From 1670 to 1922, Çanakkale was a prominent centre of ceramic production in Asia Minor. Greek and Armenian potters settled in the “Fortress of the pots”, bringing to this new homeland their many years of expertise. Taking advantage of the rich clay soil and the strategic positioning of the harbor at the entrance of the Hellespontos, they created fashionable pottery of characteristic design and decoration. These artefacts travelled from Asia Minor and the Aegean all the way to Russia, Romania and France. The demand for Çanakkale ceramics was huge, especially by Greek seamen, as numerous ships under the Greek flag reached the supply depot of the Dardanelles port while crossing the narrow Straits.

Άποψη της Θήβας, 1819
Hugh-William Williams (1773-1829)

Η υδατογραφία του Σκωτσέζου περιηγητή Hugh William Williams είναι μια σκηνογραφική άποψη της Θήβας η οποία βασίζεται λιγότερο στην οπτική μαρτυρία και περισσότερο στην εξιδανικευμένη ρομαντική ματιά για το τοπίο που κυριάρχησε στο 19^ο αιώνα. Κατά τη διάρκεια των δύο χρόνων του ταξιδιού του (1816-18) στην Ιταλία, την Ελλάδα και τα νησιά, ο Williams επισκέφτηκε και τη Θήβα στην οποία ελάχιστα κατάλοιπα θύμιζαν τη γενέτειρα πόλη του Κάδμου, του Διόνυσου και του Ηρακλή. Ο Ισμηνός ποταμός διατρέχει ήρεμα έναν άχρονο τόπο νοσταλγίας και ρέμβης, τη στιγμή που κανένας ναός δεν στέκει πια όρθιος και οι τριγύρω λόφοι έχουν απογυμνωθεί. Τα ιριδίζοντα υδροχρώματα του Williams υποβάλλουν μια διάθεση ποιητική και προσφέρουν στο θεατή της εποχής την προσδοκώμενη “γνήσια ψευδαίσθηση”.

View of Thebes, 1819
Hugh-William Williams (1773-1829)

The watercolor by the Scottish artist Hugh William Williams is a stage like view of Thebes, based mostly on a common 19th century idealized romantic perception of this site rather than on any visual evidence. During the two years that Williams toured (1816-18) Italy, mainland Greece and the islands, he also paid a visit to the town of Thebes, evoking memories of King Kadmos and the birthplace of the hero Heracles and the god Dionysus.

The river Ismenus runs peacefully through a timeless landscape full of nostalgia and reverie. Meanwhile, none of the ancient temples remain standing and the surrounding hills lay bare. Williams' iridescent watercolors evoke a poetic ambience and provide his contemporary viewers with the much anticipated “authentic illusion”.